

اظهار نظر کارشناسی درباره:

«طرح اصلاح بند (۴) ماده (۶۸) قانون مدیریت خدمات کشوری»

مقدمه

طرح «اصلاح بند «۴» ماده (۶۸) قانون مدیریت خدمات کشوری» با هدف بهره‌مندی زنان و مردان شاغل، بازنشسته و وظیفه‌بگیر اعم از مجرد و متأهل از مزایای کمک‌هزینه عائله‌مندی و اولاد ارائه شده است. طراحان محترم معتقدند این طرح در راستای تحقق ماده (۱۰۱) قانون برنامه ششم توسعه (عدالت جنسیتی)، اصول دهم و بیستم قانون اساسی و سیاست‌های کلی جمعیت ابلاغی مقام معظم رهبری است.^۱ در ادامه طرح حاضر ارزیابی شده است.

ارزیابی طرح

۱. بند «۴» ماده (۶۸) قانون مدیریت خدمات کشوری^۲ در خصوص حق عائله‌مندی و حق اولاد کارکنان موضوع قانون است. با توجه به تعریف موجود در لغت‌نامه‌ها و ترمینولوژی‌های حقوقی، عائله‌مندی ناظر به تشکیل خانواده و اختیار نمودن همسر است، بنابراین بدیهی است که مزایای ناشی از عائله‌مندی صرفاً به کسانی تعلق می‌گیرد که تشکیل خانواده داده‌اند.

مشخصات طرح

دوره دهم - سال چهارم

شماره ثبت:

۶۲۴

شماره چاپ:

۱۵۰۸

تاریخ چاپ:

۱۳۹۸/۵/۱۷

معاونت پژوهش‌های

اجتماعی - فرهنگی

دفتر مطالعات اجتماعی

سایر دفاتر:

مطالعات حقوقی

مطالعات آموزش و

فرهنگ

مشخصات گزارش

شماره مسلسل:

۲۱۰۱۶۵۹۴

تاریخ انتشار:

۱۳۹۸/۶/۱۲

۱. طرح پیشنهادی: «بند «۴» - کمک‌هزینه عائله‌مندی و اولاد به تمامی کارمندان شاغل و بازنشسته و وظیفه‌بگیر مشمول این قانون اعم از زن و مرد معادل (۸۰۰) امتیاز و برای هر فرزند معادل (۲۰۰) امتیاز می‌باشد. حداکثر سن برای اولادی که از مزایای این بند استفاده می‌کنند به شرط ادامه تحصیل و نیز غیرشاغل بودن فرزند، (۲۵) سال تمام و نداشتن شوهر برای اولاد اناث خواهد بود و فرزندان معلول و ازکارافتاده کلی به تشخیص مراجع پزشکی ذی‌ربط مشمول محدودیت سقف سنی مذکور نمی‌باشند. منابع مالی اجرای این قانون از محل اجرای ماده (۲۴) قانون خدمات کشوری مبنی بر کاهش ۲۰ درصدی میزان تصدی‌های دولت و کاهش ۲ درصدی مجوزهای استخدامی در امور غیرحاکمیتی در سال پیش‌بینی می‌شود.»

۲. بند ۴. کمک به هزینه عائله‌مندی و اولاد به کارمندان مرد شاغل و بازنشسته و وظیفه‌بگیر مشمول این قانون که دارای همسر می‌باشند معادل (۸۰۰) امتیاز برای هر فرزند معادل (۲۰۰) امتیاز و حداکثر سه فرزند. حداکثر سن برای اولادی که از مزایای این بند استفاده می‌کنند به شرط ادامه تحصیل و نیز غیرشاغل بودن فرزند، (۲۵) سال تمام و نداشتن شوهر برای اولاد اناث خواهد بود. کارمندان زن شاغل و بازنشسته و وظیفه‌بگیر مشمول این قانون که دارای همسر نبوده و یا همسر آنان معلول و یا ازکارافتاده کلی می‌باشد و یا خود به تنهایی متکفل مخارج فرزندان هستند از مزایای کمک‌هزینه عائله‌مندی موضوع این بند بهره‌مند می‌شوند. فرزندان معلول و ازکارافتاده کلی به تشخیص مراجع پزشکی ذی‌ربط مشمول محدودیت سقف سنی مزبور نمی‌باشند.

۲. کمک‌هزینه‌های مذکور به‌منظور تشویق سنت حسنه ازدواج و همچنین پرداخت وجه بابت کمک به مستخدمین مرد متأهل برقرار و پرداخت شده است. این کمک‌هزینه به مستخدمین زن نیز در صورتی قابل پرداخت است^۱ که همانند مستخدمین مرد، متأهل، سرپرست خانواده بوده و به‌تنهایی متکفل مخارج فرزندان باشند، یا همسر آنان معلول یا ازکارافتاده کلی باشد. بنابراین بدیهی است همچنان‌که مردی که ازدواج نکرده از حق عائله‌مندی برخوردار نیست مستخدم زنی که ازدواج نکرده و مجرد است نیز از حق عائله‌مندی محروم است و نیز همچنان‌که اگر مستخدم مردی فرزند نداشته باشد حق اولاد به او تعلق نمی‌گیرد، مستخدم زن نیز چنانچه اولاد نداشته باشد از حق اولاد بهره‌مند نخواهد بود. طرح پیشنهادی پرداخت کمک‌هزینه عائله‌مندی را در مورد زنان و مردان علی‌الاطلاق تجویز و بدین ترتیب آن را از مفهوم و دلایل توجیهی خود به‌کلی تهی کرده است و با پرداخت آن به همه زنان و مردان اعم از مجرد یا متأهل آن را تبدیل به پرداختی کرده که فاقد هرگونه تعریف، توضیح تحت اسمی بدون مسمی یا دلایل توجیهی است. توضیح اینکه هیچ‌یک از وجوهی که به استناد قانون مدیریت خدمات کشوری پرداخت می‌شود بدون تعریف یا توجیه خاص نیست و این اولین بار است که قرار است وجهی بدون هرگونه تعریف و توضیح به همه مستخدمین (زن و مرد) پرداخت شود.
۳. اگرچه براساس مقدمه توجیهی، طرح حاضر با هدف تحقق ماده (۱۰۱) قانون برنامه ششم توسعه (عدالت جنسیتی)، اصول دهم و بیستم قانون اساسی و سیاست‌های کلی جمعیت ابلاغی مقام معظم رهبری ارائه شده اما از آنجاکه در این طرح تفاوتی بین زن یا مرد و مجرد و یا متأهل در برخورداری از این مزیت وجود ندارد، مغایر با اصل دهم قانون اساسی^۲، سیاست‌های کلی خانواده^۳ و سیاست‌های کلی جمعیت^۴ است و از این جهت مغایر با اصول پنجاه‌وهفتم و یکصدودهم قانون اساسی ارزیابی می‌شود.
۴. با توجه به مقدمه توجیهی، عدم شمول مزایای مورد نظر این طرح به بانوان کارمند دستگاه اجرایی که همسران آنان فاقد شغل و درآمد مستمر هستند، دغدغه اصلی طرح است، درحالی‌که با توجه به مفاد پیشنهادی، دامنه این طرح تمامی کارمندان مرد و زن، اعم از مجرد و متأهل را شامل می‌شود. با این توصیف اولاً به جهت عدم تناسب مقدمه توجیهی با مفاد طرح، مغایر با ماده (۱۲۷) قانون آیین‌نامه داخلی است، ثانیاً در حال حاضر، در بند «۴» فعلی، عبارت «و یا خود به‌تنهایی متکفل مخارج فرزندان هستند» بانوان متأهلی که شوهرشان شغل نداشته و زن، متکفل مخارج زندگی است را شامل می‌شود و به همین موضوع اشعار دارد، فلذا دلیل توجیهی بیان شده جهت ارائه طرح نیز سالبه به انتفاء موضوع است.
۵. طرح پیشنهادی برای بعضی از خانواده‌ها که زن و مرد کارمند می‌باشند موجب برقراری کمک‌های مورد بحث به‌طور مضاعف خواهد شد.
۶. منابع مالی طرح اختصاصاً باید برای همین طرح و معطوف به آینده ایجاد شود. بنابراین منابع موضوع ماده (۲۴) که از قبل در قانون مدیریت خدمات کشوری پیش‌بینی شده و تحقق آنها به‌ویژه با توجه به انقضای زمان طولانی از تاریخ تصویب قابل اعتماد نیست، به‌علاوه ممکن است قبل از این مصارفی برای آن پیش‌بینی شده باشد بنابراین نمی‌تواند بدین‌منظور معرفی شود. ضمن

۱. لیکن در فراز دوم بند «۴» فقط حق عائله‌مندی ذکر شده و حق اولاد، مغفول واقع شد لذا در ماده‌واحد قانون تفسیر بند «۴» ماده (۶۸) قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۳۹۰ به‌صراحت حق اولاد نیز به حق عائله‌مندی اضافه شد.

۲. از آنجاکه خانواده واحد بنیادی جامعه اسلامی است، همه قوانین و مقررات و برنامه‌ریزی‌های مربوط باید در جهت آسان کردن تشکیل خانواده، پاسداری از قداست آن و استواری روابط خانوادگی برپایه حقوق و اخلاق اسلامی باشد.

۳. بند ۲ - محور قرار گرفتن خانواده در قوانین و مقررات، برنامه‌ها، سیاست‌های اجرایی و تمام نظامات آموزشی، فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی به‌ویژه نظام مسکن و شهرسازی

۴. بند ۲ - رفع موانع ازدواج، تسهیل و ترویج تشکیل خانواده و افزایش فرزند، کاهش سن ازدواج و حمایت از زوج‌های جوان و توانمندسازی آنان در تأمین هزینه‌های زندگی و تربیت نسل صالح و کارآمد.

اینکه بار مالی ناشی اجرای این طرح برای تمامی کارکنان دستگاه‌های مشمول بیش از آنچه ذیل طرح اصلاحی آمده خواهد بود که این امر مغایر اصل (۷۵) قانون اساسی است و تبصره پیشنهادی نیز رافع این ایراد نخواهد بود.

جمع‌بندی

- طرح پیشنهادی بنا به دلایل زیر قابل تأیید نیست و به همین دلیل پیشنهاد رد کلیات آن می‌شود:
- طرح پیشنهادی کمک‌هزینه عائله‌مندی و اولاد را از منطق و فلسفه اصلی خود تهی کرده است.
- پیشنهاد پرداخت کمک‌هزینه عائله‌مندی و اولاد به همه زنان و مردان اعم از مجرد یا متأهل آن را تبدیل به پرداختی کرده که فاقد هرگونه تعریف، توضیح یا دلایل توجیهی است.
- طرح پیشنهادی مغایر با اصل هفتادوپنجم، اصل دهم قانون، اصل پنجاه‌وهفتم و یکصدودهم قانون اساسی، سیاست‌های کلی خانواده و سیاست‌های کلی جمعیت است.
- تصویب این طرح موجب برخورداری مضاعف خانواده‌هایی می‌شود که زن و مرد کارمند دولت هستند.
- مقدمه توجیهی طرح با مفاد آن تناسب ندارد و از این منظر طرح مغایر با ماده (۱۲۷) قانون آیین‌نامه داخلی است.
- دغدغه اصلی طرح عدم شمول مزایای مورد نظر این طرح به بانوان کارمند دستگاه اجرایی که همسران آنان فاقد شغل و درآمد مستمر هستند، این در حالی است که بند «ب» ماده (۶۸) فعلی به این موضوع اشاره دارد.